

Datum 2023-04-26

Klimat och näringslivsdepartementet

Diarienummer 0402/23

kn.remissvar@regeringskanslietmagnus.moreau@regeringskansliet.se

Dnr KN2023/00937

Remiss från Klimat- och näringslivsdepartementet Promemoria - Tillfällig åtgärd för att underlätta försvarsövningar under särskilda förhållanden (Dnr KN2023/00937)

Stadsledningskontoret, Göteborgs Stad bejakar angelägenheten att möjliggöra och låta Försvarsmakten genomföra militärövning ihop med andra länder inom kommunens gräns. Promemorians konsekvensbeskrivning är dock kortfattad och saknar ur kommunens perspektiv väsentliga aspekter. Stadsledningskontoret, Göteborgs Stad vill därför uppmärksamma regeringen på konsekvensbeskrivning som tar sin utgångspunkt ur ett kommunalt perspektiv.

Stadsledningskontoret, Göteborgs Stad har förståelse för att beredningstiden behöver vara kort i exempelvis krissituationer. I detta fall borde det vid remissutskick kunnat möjliggöras för tid till politisk beredning och ställningstagande i kommunstyrelsen då frågan om ytterligare försvarsövningar kommer att ha stor påverkan bland annat på människor som bor, vistas, bedriver verksamhet och företag i staden.

Promemorians förslag innebär tillåtelse att avvika från de villkor och försiktighetsmått som gäller enligt tillstånd eller föreläggande för en sådan verksamhet som avses i miljöprövningsförordningens 24 (Hamn och flygplatser) eller 30 kap. (Skjutbanor och skjutfält etc), om det är nödvändigt för militärt samarbete med andra länder. Sådana villkor och försiktighetsmått syftar till att skydda människors hälsa och miljö. Miljöprövning finns för att bland annat för att skydda människors liv och hälsa samt miljö. Prövningsprocessen innehåller en demokratiaspekt och säkerställer en allsidig prövning med olika remissinstanser, exempelvis kommunen, vilken promemorians förslag nu frångår. Promemorians förslag innebär en stor förändring genom att Försvarsmakten, genom Försvarsinspektören för hälsa och miljö (FIHM) får bestämma vilka avvikelser från tillståndsvillkor och försiktighetsmått som ska gälla vid dessa övningar.

Promemorians konsekvensbeskrivning landar i att förslaget inte påverkar kommun och region i direkt eller formell mening. Promemorian slår dock fast att kommunernas och regionernas invånare kommer att kunna märka av ökad verksamhet vid vissa

försvarsverksamheter. De konsekvenserna som beskrivs i promemorian finns i avsnitt 6.2, konsekvenser för enskilda och 6.3, konsekvenser för människors hälsa och miljön.

Det är oklart vart den ökade militära verksamheten och närvaron kommer att uppstå i Göteborgs Stad. Idag finns exempelvis för Göteborgs skärgårdsskjutfält ett tillstånd som meddelades av regeringen i januari 2021 som anger ramarna för Försvarsmaktens verksamhet. Ett klargörande behövs om kommunen kan räkna med att Försvarsmakten fortsatt kommer att hålla sig till totalramen utifrån domen eller om dessa tillkommande övningar ligger utanför totalramen. Utöver ovan angivet skjutfält finns andra övningsområden inom kommunen.

För att Försvarsmakten ska kunna ta sig till dessa områden behövs land, luft och sjötransporter som behöver ske inom kommunen. Stora övningar medför fler transporter och kringverksamhet. Det innebär buller, föroreningar i mark, luft och vatten. Staden förstår att övningar kommer att påverka dessa aspekter, men vill addera till konsekvensbeskrivningen att staden redan idag har svårt att klara luftkvaliteten utifrån partiklar och kvävedioxid. Buller och luftföroreningar innebär redan idag en begränsning för hur staden kan exploatera mark för exempelvis nya bostadsområden och verksamhet. Bestämmelsen införs enligt promemorians förslag den 12 juni 2023. Det är under en period då djur och fågelliv i naturområden fredas utifrån begränsningar av störande aktiviteter. Militärövningar som genomförs i känslig miljö under vissa tider på året påverkar exempelvis djur och fågelliv. Naturmiljö som är känslig exempelvis Natura 2000 fågeldirektiv i Göteborgs skärgård behöver skyddas under vissa tider av året för störningar som kan uppstå exempelvis vid militära luft och sjötransporter. Ökad militär närvaro bedöms också påverka besöksmålet Göteborg, näringsliv, friluftsliv och båtliv och framkomlighet beroende på vilken omfattning dessa övningar kommer att ha.

Försvarsmakten har högt ställda krav på miljöhänsyn i sin verksamhet. På vilket sätt motsvarande miljöhänsyn finns som krav för styrkor från andra länder framgår inte i konsekvensbeskrivningen. De material som eventuellt kan bli kvarlämnat riskerar att leda till miljöpåverkan. Det kan i förlängningen påverka natur, miljö och vattendrag.

Regeringen har gett ett uppdrag till Energimyndigheten, Havs- och vattenmyndigheten och Naturvårdsverket med flera andra centrala myndigheter uppdraget att peka ut ytterligare områden som är lämpliga för energiutvinning i havsplanerna. Av beslutet framgår att de nya områdena, och om redan utsedda områden kan ändras, ska möjliggöra energiutvinning med 90 TWh ytterligare elproduktion. Här är ytterligare ett exempel på konkurrerande verksamheter vid Norra Västerhavet som på sikt kan påverka Försvarsmaktens övningsverksamhet.

Promemorian har slagit fast att kommunernas och regionernas invånare kommer att kunna märka av ökad verksamhet vid vissa försvarsverksamheter. Militära övningar kan uppfattas störande och även skrämmande om det inte framgår att det är i övningssyfte. Kommunikation är avgörande för att nå ut till berörda för att skapa förståelse som når alla så att övningen kan genomföras utan risk för att detta sker eller att någon kommer till skada.

Promemorian konstaterar utifrån bland annat kommande medlemskap i Nato behovet av ändringar i ordinarie tillståndsprövningar och anmälningar enligt miljöprövningsförordningen. Försvarsmakten har gjort en framställan till regeringen om

att regeringen i ett bredare perspektiv ska underlätta för ändringar av Försvarsmaktens miljöfarliga verksamheter från juli 2024. Det är oklart på vilket sätt kommunerna kommer att ges möjlighet att ha synpunkter till regeringen på Försvarsmaktens framställan. Göteborgs Stad vill ges möjlighet att till Regeringen ha synpunkter på Försvarsmaktens framställan. Detta utifrån att påverkan förmodas vara liknande, och ha mer långtgående permanent påverkan, som nu lyfts i detta yttrande efter att den föreslagna bestämmelsen upphör gälla vid utgången av juni 2024.

Göteborg den 4 maj 2023

Jessica Granath
Avdelningschef, Ärende och utredning,
Stadsledningskontoret, Göteborgs Stad